

Udvidede makrofossilanalyser
fra
Hammelstrupvej
KBM 4541

Annine S. A. Moltsen

NOK-rapport nr. 04-2022

Indledning

Fra den arkæologiske undersøgelse Hammelstrupvej 12 (KBM4541) er der af Lena Diana Tranekjer fra Københavns Museum indleveret en prøve til udvidet makrofossilanalyse. Prøven er udtaget i et organisk lag (SD1017) der ligger 130 cm under nuværende overflade, laget lå under et opfyldslag. Formålet med analyserne er at undersøge lagets dannelse.

Metode

Prøven bestod af 2 poser med løs jord, da der umiddelbart synes at være nogen forskel på de 2 prøver, blev der udtaget en delprøve fra hver pose, som blev beskrevet og analyseret hver for sig.

Da prøverne bestod af løst jord var kun muligt at lave jordartsbeskrivelse, dog var der i den ene prøve enkelte små sammenhængende klumper. Delprøverne blev slæmmet gennem analysesigter med maskevidde på henholdsvis 0,25 mm og 0,5 mm.

Prøverne blev analyseret under stereolup ved 80 x forstørrelse. Indholdet i prøverne blev noteret og kvantificeret. Frøene blev taget fra og identificeret ved hjælp af diverse litteraturværker og ved sammenligning med NOK's samling af recente frø.

Slitagegrad på forkullet materiale

Da forkullet materiale er meget porøst vil det hurtigt blive slidt og afrundet når det udsættes for mekanisk slid, f.eks. hvis det har ligget på en eksponeret flade, eller i agerjord der har været bearbejdet utallige gange. Skarpkantede trækul har derimod ligget mere beskyttet.

Krummestruktur

Krummestruktur opstår på grund af orme og andre dyrs aktivitet i laget. Ormene spiser det organiske materiale. Det der kommer ud i den anden ende er små kugler af nedbrudt organisk materiale evt. iblandet sand, som giver jordlaget den karakteristiske krummestruktur. Ormene og dyrene bevæger sig på tværs af lagene, og med tiden bliver jorden helt homogeniseret. Da orme og andre dyr ikke kan leve, hvor der er iltfattigt, vil lag der har ligget vandmættet eller som er blevet hurtigt forsejlet ikke nedbrydes.

Resultater

Glattrup Bæk SMS 1595			
PRØVENR/LAG: SD1017	VOLUMEN DELPRØVE: 500 ml af her delprøve	PRØVEN ANALYSERET AF: ASAM	
DATERING: ?			
<p>PRØVEBEKRIVELSE: Delprøve1/ 2 bestod af mellem-gråbrunt, meget sandet amorft organisk materiale med udpræget krummestruktur. I prøven sås enkelte klumper, der bestod af samme grundmasse men mindre nedbrudt, i klumperne sås tynde bugtede striber af gråt sand og spredte rødder og rhizomer. Delprøve 2/2 bestod af lyst brungråt fint sand med nister med en anelse amorft, organisk materiale, der sås desuden nister og klumper af lyst gråt fint sand.</p> <p>OBSERVATIONER UNDER SORTERING: Delprøve 1/ 2: Efter slæmning var der en lille rest tilbage, den bestod af lidt groft sandt og lidt groft organisk materiale. Prøven indeholdt lidt rødder og rhizomer, enkelte fragmenter af træ, enkelte kviste, enkelte fragmenter af ved, enkelte slagge af sammenbrændt materiale, enkelte nister brændt ler og 2 stk. skarpkantede trækul. Der blev desuden fundet et fragment af en halveret blyant, der var ca. 1 cm bred og 3 cm lang, var spidset med en kniv.</p> <p>Delprøve 2/2: Efter slæmning var en lille rest tilbage, den bestod af groft sand og en anelse groft organisk materiale. Prøven indeholdt få rødder og rhizomer, 2 skarpkantede trækul, 1 fragment hvidbrændt knogle og 1 nist brændt ler.</p>			
Dansk navn	Latinsk navn	Delprøve 1/2	Delprøve 2/2
Ruderat- og ukrudtsplanter			
Almindelig Fuglegræs	Stellaria media	5	2
Bleg /Bidende Pileurt	Persicaria pallida/ acris	2f	2f
Hvidmelet Gåsefod	Chenopodium album	5+5f	1
Blågrøn gåsefod.	Chenopodium glaucum	1	
Mælde sp.	Atriplex sp.		1
Stivhåret Ranunkel	Ranunculus sardous		1
Græslandsarter			
Gåse-Potentil	Potentilla anserina	4+7/2	1+7f
<p>DISKUSSION: Desværre var det meste af det organiske materiale så nedbrudt at det ikke længere var muligt at se hvad det oprindeligt har bestået af. I de faste klumper i delprøve 1, hvor det organiske materiale var bedre bevaret kan strukturen give mistanke om, at der kan være gytje, eller måske meget nedbrudt tang. De tynde striber af sand i klumperne er vandafsatte.</p> <p>De ruderat- og ukrudtsplanter der blev fundet i prøverne vokser på forstyrret næringsholdig i bund, men som mange af vores ukrudtsplanter vokser de tillige på rådende opskyllet tang. Gåse-Potentil vokser på strandenge, sandstrande, ved vandhuller, tørvegrave, enge og i vejkanter. Stivhåret Ranunkel finder vi sjældent i de arkæobotaniske prøver, planten vokser på tidvis oversvømmet, overvejende næringsrig, og ofte saltholdig bund, som strandenge, kystnære indlandsenge og stier i rørsumpe, men den optræder også som ukrudt og på ruderater nær kysten. Indholdet af frøene, sammen med klumperne af amorft organisk materiale med tynde vandafsatte striber af sand tyder på, at laget er dannet på en våd kystnær lokalitet som en strandeng, måske opskyllet tang, eller andet kystnært vådområde.</p> <p>I specielt i klumperne i prøve 1 sås rødder og rhizomer, så de må være udtaget i en vækstflade. Der var langt mere sand og kun få rødder og rhizoner i prøve 2, hvor der også var færre frø.</p> <p>Såfremt laget har en større udbredelse kan det tyde på området har været afgræsset, da der i modsat fald ville være rørsump, med kraftig roddannelse.</p>			

Der var stort set intet kulturbetinget affald i prøverne, de få slagger, nister brændt ler, og trækul kan måske stamme fra opfyldslaget eller evt. være skyllet op. Fragmentet af blyanten er derimod et sjovt indslag.

KONKLUSION: Ud fra de meget sparsomme observationer, tyder analyserne på, at laget kan være dannet på en strandeng, rådende opskyllet tang eller anden kystnær våd lokalitet, hvor klumperne er udtaget ved vækstzonen.

Denne rapport er udarbejdet ud fra de betingelser, der er beskrevet i samarbejdsaftalen mellem NOK og DAR 2010

Dette indebærer bl.a. at data fra denne rapport kan anvendes internt under hensyntagen til de gældende etiske, akademiske regler vedr. publicering af videnskabelige data.

Kommerciel udnyttelse af rapporten, må kun ske efter skriftlig aftale med NOK.

